26/12/2024

Δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων: Η Σύναξη προς τιμήν της Υπεραγίας Θεοτόκου (26 Δεκεμβρίου)

/ Ορθόδοξες Προβολές

- **Γράφει ο Πρωτοπρεσβύτερος Αλέξανδρος Σμέμαν (†)**

Μπορεί να ειπωθεί δίχως υπερβολή ότι η ευλάβεια της Εκκλησίας προς την Παναγία, από μικρός σπόρος που ήταν αναπτύχθηκε σε μεγάλο δένδρο, ξεκινώντας από τη φάτνη της Βηθλεέμ. Σ' αυτή την απόλυτα μοναδική νύχτα για τους Χριστιανούς, τότε που γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός, η εικόνα της Μη-τέρας και του Παιδιού έγινε – και παραμένει για πάντα – η σπουδαιότερη, η βαθύτερη και η πλέον χαρμόσυνη εικόνα της πίστεώς μας… Όλες οι εορ-τές, οι προσευχές και η αγάπη, που η Εκκλησία α-πευθύνει στη Θεοτόκο, ριζώνουν στον εορτασμό της Γεννήσεως του Χριστού.

Στην αρχαία εποχή, όταν δεν είχε εξελιχθεί ακόμη το εκκλησιαστικό ημερολόγιο, η

μόνη εορτή που ήταν αφιερωμένη στην Παναγία ήταν η δεύτερη ημέρα των Χριστουγέννων, η 26η Δεκεμβρίου, γνωστή με τον αρχαίο τίτλο ως “Σύναξη προς τιμήν της Υπερ-αγίας Θεοτόκου”. Ακριβώς εδώ, στην εορτή της Εκκλησίας για τη Γέννηση του Χρίστου, στις ευχές και στους ύμνους των Χριστουγέννων, βρίσκουμε το βαθύτερο επίπεδο της Χριστιανικής σκέψεως όσον αφορά τη Θεοτόκο, τη σχέση μας μαζί της, την κα-τανόηση του παραδείγματός της, το πρόσωπό της και τη θέση της στη θρησκευτική μας ζωή.

Ένα θέμα ή μοτίβο που συνυφαίνεται με όλες τις γιορτές των Χριστουγέννων είναι το ότι η Εκκλησία βιώνει τη Θεοτόκο ως δώρο του κόσμου προς τον Θεό, ως δώρο του ανθρώπου σ’ Αυτόν που εισέρχε-ται στον κόσμο, ως δώρο στον άνθρωπο. Ένας από τους ύμνους των Χριστουγέννων ερωτά, “Τί σοι προσενέγκωμεν, Χριστέ, ότι ώφθης επί γης ως άνθρωπος δι’ ημάς”.Και κατόπιν έρχεται η απάντηση: “Έκα-στον γαρ των υπό σου γενομένων κτισμάτων την ευχαριστίαν σοι προσάγει, οι άγγελοι τον ύμνον, οι ουρανοί τον αστέρα, οι μάγοι τα δώρα, οι ποιμένες το θαύμα, η γη το σπήλαιον, η έρημος την φάτνην, ημείς δε μητέρα Παρθένον”!

Η βαθιά σημασία αυτού του αξιόλογου ύμνου είναι ότι ο κόσμος και όλη η δημιουργία δεν διψά απλώς για ένωση με τον Θεό, ούτε περιμένει τον ερχομό Του:

έχει προετοιμαστεί γι’ αυτό, έτσι ώστε η συνάντηση, ακριβώς, του Θεού με τον άνθρωπο, να βρίσκεται στην καρδιά της Χριστιανικής πίστεως, με ελευθερία κι αγάπη. Το σύγχρονο αυτί, μαραμένο και ξερό από τον επιφανειακό ορθολογισμό, ακούει φράσεις όπως “συνάντηση του ουρανού με τον Θεό μέσω της δωρεάς ενός άστρου”, ή για τη γη που προσφέρει ως δώρα το σπήλαιο και τη φάτνη, και τις θεωρεί “απλώς” ως ποιητικές μεταφορές – επειδή η ποίηση, “όπως όλοι γνωρίζουν”, δεν διαθέτει κανένα “αντικειμενικό” νόημα και είναι εντελώς άσχετη προς την πραγματικότητα. Αυτό που το ορθολογικό μας μυαλό δεν μπορεί να συλλάβει είναι όσα μπορεί η ποίηση, και μόνο αυτή, να δει, ν’ ακούσει, να μας προσφέρει και να μας αποκαλύψει: το βαθύτερο νό-ημα, ή καλύτερα, το μεγάλο βάθος που βρίσκεται σε κάθε φαινόμενο, σε κάθε πραγματικότητα, αυτόν τον μυστικό πυρήνα δυνάμεως και αλήθειας που είναι κρυμμένος από τον αξιολύπητο και αυτοϊκανοποιούμενο νου που τον διακατέχουν αποκλειστικά τα εξωτερικά φαινόμενα. Ο ουρανός προσφέρει στον Χριστό ως δώρο το αστέρι! Αυτό μπορεί φυσικά να σημαίνει πως το καθετί, αρχίζοντας από τον ίδιο τον κόσμο σε όλη την καθολικότητα και αρμονία του, έ-χει σχεδιαστεί για να αποκαλύπτει ένα ανώτερο νό-ημα, ότι ο ίδιος ο κόσμος δεν είναι ένα παράλογο ατύχημα της ιστορίας, αλλά, αντίθετα, είναι σύμβο-λο του Θεού, μια νοσταλγία για τον Θεό, μια προει-κόνιση του Θεού.

“Οι ουρανοί διηγούνται δόξαν Θεού”! (Ψαλμ. 19, 1). Η ποίηση το γνωρίζει, όπως και η πίστη. Γι’ αυτό, στη Γέννηση του Χριστού, η ποίηση και η πίστη βλέπει τον Χριστό όχι μόνο να έρχεται στον κόσμο, αλλά και τον κόσμο να βγαίνει έξω για να Τον συναντήσει: το αστέρι, την έρημο, το σπήλαιο, τη φάτνη, τους αγγέλους, τους ποιμένες, τους μάγους. Και στη φωτει-νή καρδιά αυτής της λιτανείας, ως κέντρο και ως εκπλήρωση, βρίσκεται η Παναγία, ο καλύτερος και πιο όμορφος καρπός της κτίσεως. Είναι σαν η πίστη να λέει στον Θεό: “Μέσα στην αγάπη Σου για μας, έδωσες τον Υιό Σου. Και εμείς, στην αγάπη μας για Σένα, σου προσφέρουμε τη Μαρία, τη Θεοτόκο”. Στο πρόσωπο της Παναγίας, σαν να λέμε, ο κόσμος μνηστεύθηκε τον Θεό, ως ολοκλήρωση της αμοιβαίας αγάπης τους. Το Ευαγγέλιο λέγει: “Ούτω γαρ ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν…” (Ίωάν. 3, 16). Και η Εκκλησία απαντά με παρόμοιο τρόπο: “Ο κόσμος τόσο πολύ αγάπησε τον Θεό, ώστε Του έδωσε αυτήν που η ομορφιά και η καθαρότητά της αποκαλύπτει το βα-θύτερο νόημα και περιεχόμενο του κόσμου…”. Ο Υιός του Θεού, μέσω αυτής, γίνεται Υιός του Ανθρώπου, ένας από μας, για να μας ενώσει με τον Εαυτό του, και μέσω Αυτού να μας ενώσει με τον Θεό. Γι’ αυτό, πριν η πίστη φθάσει να γνωρίσει τη Μαρία ως Θεο-τόκο και Μεσίτρια, πριν η ευλάβεια προς την Πανα-γία ωριμάσει πλήρως μέσα σε αναρίθμητες προσευ-χές, εορτές και εικόνες, αυτό που αρχικά αποκαλύφθηκε ως θεμέλιο και πηγή όλων όσα

ακολούθησαν ήταν η Θεία πληρότητα και ωραιότητα της νύχτας των Χριστουγέννων. Στην καρδιά δε της Χριστου-γεννιάτικης νύχτας βρίσκεται η εικόνα της Μητέρας και του Παιδιού που χύνει ένα εκτυφλωτικό φως. Εδώ, ξαναενώνεται ό,τιδήποτε είχε χωριστεί από την αμαρτία, την εχθρότητα και την αλαζονεία του ανθρώπου: ο ουρανός και η γη, ο Θεός και ο άνθρω-πος, η φύση και το πνεύμα. Ο κόσμος γίνεται ένας ύμνος δοξολογίας, οι λέξεις μετατρέπονται σ' ένα τραγούδι αγάπης, η ύλη μεταμορφώνεται σε δώρο, και όλη η φύση γίνεται μια φάτνη. Σ' αυτή την εικό-να της Μητέρας και του Παιδιού, η αιώνια αγάπη του Θεού για τον κόσμο και η αιώνια αγάπη του κόσμου για τον Θεό – στον εσώτατο εαυτό του – ενώ-νονται, ολοκληρώνονται και νικούν. Και κανείς ποτέ δεν μπόρεσε να ξεριζώσει αυτήν την εικόνα από τη μνήμη ή τη συνείδηση του ανθρώπου.

Ατενίζοντας αυτή την εικόνα και νιώθοντας ευ-φροσύνη γι' αυτή, παρατηρούμε σ' αυτή τη μόνη αυθεντική εικόνα του αληθινού κόσμου, της αληθινής ζωής, του αληθινού ανθρώπου. Και υμνώντας την Παρθένο Μαρία, χαιρόμαστε πάνω απ' όλα με όσα μας αποκαλύπτει για τον ίδιο τον εαυτό μας και για το θεϊκό βάθος, την ομορφιά, τη σοφία και το φως του κόσμου, όταν αυτά ενώνονται με τον αγαπημένο τους Κτίστη.

π. Αλέξανδρος Σμέμαν, Η Παναγία, εκδ. Ακρίτας, σ. 42-46

(Πηγή: pemptousia.gr)